

Wczoraj uczniowie z Wielkopolskiego, Lubuskiego i Zachodniopomorskiego pisali próbny sprawdzian po podstawówce i egzamin humanistyczny po gimnazjum. Dziś drukujemy je wraz z rozwiązaniami.

A już jutro w „Gazecie” – druga część egzaminu gimnazjalnego (matematyczno-przyrodnicza) z odpowiedziami

GAZETA

kujon polski

WYDAWNICTWO

Nowa Era

Próbny sprawdzian dla uczniów podstawówek

Tekst I

Od samego rana wulkan grzmiał coraz potężniej, zionął czarnymi chmurami dymu, które zasłaniały słońce. Tłum mężczyzn, kobiet i dzieci zebrany na kamiennym placu miasta spoglądał z nabożną czcią i lękiem ku grzmiącej górze. Czy kapłani zdolają przebłagać rozgniewanych bogów? (...) Z kamiennej świątyni wyszedł pochód kapłanów. W pełnej skupienia ciszy ustawili przy ofiarnym kamieniu wizerunki bogów. Szczerozłoty, duży posąg mężczyzny wyobrażał Viracodę, czyli stwórcę wszechrzeczy i źródło wszelkiej boskiej mocy. Złota tarcza, z wrytą na niej ludzką twarzą i promieniami, była symbolem Słońca, a więc boskiego przodka Inków. Bóstwo Księżyca obrazowała srebrna tarcza.

(Na podstawie: A. Szklarski, *Tomek u źródeł Amazonki*, Katowice 1972, s. 301-302.)

Korzystając z tekstu I, rozwiąż zadania od 1. do 6.

1. Co dla zebranych ludzi było dowodem gniewu bogów?

- obecność kapłanów.
- czyste niebo.
- jasno świecące słońce.
- grzmiący wulkan.

2. Tłum spoglądał ku wulkanowi

- spokojnie.
- z lękiem.
- obojętnie.
- z zaciekawieniem.

3. Inkowie uznawali Słońce za

- zwykle zjawisko przyrody.
- stwórcę wszechrzeczy.
- najważniejszego z kapłanów.
- swojego boskiego przodka.

4. Z tekstu I wynika, że Inkowie

- wyznawali wiarę w wielu bogów.
- uznawali jednego boga.
- modlili się do Chrystusa.
- nie wierzyli w żadnego boga.

5. Symbolem Słońca jest

- srebrna tarcza.
- szczerozłoty posąg.
- grzmiący wulkan.
- złota tarcza.

6. Wyrażenie czarne chmury zawiera

- wyraz dźwiękonaśladowczy.
- porównanie.
- epitet.
- przenośnię.

7. Wyjaśnienia, dlaczego słowo słońce jest pisane wielką lub małą literą, należy szukać w słowniku

- języka polskiego.
- angielsko-polskim.
- wyrazów obcych.
- ortograficznym.

Tekst II

O obrotach sfer niebieskich to główne dzieło Mikołaja Kopernika, wydane

w 1543 r. Zawiera wykład astronomii heliocentrycznej, według której Ziemia obraca się dookoła osi oraz, wraz z innymi planetami, dookoła Słońca.

(Na podstawie: *Słownik mitów i tradycji kultury*, PIW Warszawa 1985, s. 518)

Korzystając z tekstu II, rozwiąż zadania nr 8-10.

8. Z tekstu II wynika, że Mikołaj Kopernik był

- architektem.
- archeologiem.
- astronome.
- arcybiskupem.

9. Mikołaj Kopernik odkrył, że Ziemia

- jest centrum wszechświata.
- obraca się wokół Słońca.
- oraz Słońce nie poruszają się.
- stoi w miejscu, a Słońce krąży wokół niej.

10. Określenie sfery niebieskie zostało użyte w dziele Kopernika do opisu

- odległych, nieznanych planet.
- tylko Ziemi.
- tylko Słońca.
- planet Układu Słonecznego.

11. Informacji o Mikołaju Koperniku należy szukać w encyklopedii, w tomie

- I od A do F.
- II od G do M.
- III od N do P.
- IV od R do Ż.

12. Rok 1543 to wiek

- XV.
- XVI.
- XVII.
- XVIII.

13. Krzysztof Kolumb odkrył Amerykę w roku 1492, a dzieło Mikołaja Kopernika ukazało się w roku 1543. Ile lat dzieli te wydarzenia?

- 47.
- 49.
- 51.
- 53.

14. Pod wpływem energii słonecznej lód się topi. Zmienia się wtedy ze stanu

- stałego w gazowy.
- ciekłego w stały.
- ciekłego w gazowy.
- stałego w ciekły.

15. Ciała czarne pochłaniają dużo światła słonecznego, a ciała białe – odbijają je, dlatego w upalne dni nie powinno się nosić ubrań

- białych.
- różowawych.
- czarnych.
- jasnoniebieskich.

16. Sztucznym źródłem światła jest

- żarówka elektryczna.
- ognisko.

- Słońce.
- błyskawica.

17. Ziemia obiega Słońce w ciągu 365 i 1/4 dnia. Rok zwykły ma 365 dni, dlatego co cztery lata musi być rok przestępny. Liczy on

- 364 dni.
- 365 dni.
- 366 dni.
- 367 dni.

18. Ramię zegara słonecznego mocuje się prostopadle do podstawy. Ramię i jego cień tworzą kąt

- 30°
- 45°
- 90°
- 120°

19. Pewnego dnia w lipcu słońce wchodzi o godz. 4⁴⁵, a zchodzi o godz. 20³⁹. Jak długo będzie trwał ten dzień?

- 17 godzin i 24 minuty.
- 15 godzin i 54 minuty.
- 16 godzin i 06 minut.
- 16 godzin i 44 minuty.

20. Każda pora roku trwa około trzech miesięcy. Jaki to procent całego roku?

- 25%
- 50%
- 75%
- 100%

21. Przyjrzyj się uważnie rysunkowi poniżej, a następnie uzupełnij wypowiedź.

Odpowiedź: Pod wpływem energii słonecznej zielone części roślin wytwarzają ....., a do atmosfery wydzielają ..... Proces ten nazywa się .....

22. Za najcieplejszy rejon Polski uważa się południowy zachód. Odczytaj z mapy po prawej, jakie miasto tam leży. Uzupełnij lukę w zdaniu zamieszczonym poniżej mapy.

Na południowym zachodzie Polski leży miasto .....

23. Co roku przed sezonem letnim media ostrzegają, że długie przebywanie na słońcu może być niebezpieczne, ponieważ grozi udarem słonecznym lub poparzeniami skóry. Twój młodszy kolega wybiera się w upalny dzień na plażę. Udziel mu czterech porad. Zapisz je w formie instrukcji.

24. W sklepie spożywczym znajduje się 561 litrów wody mineralnej w butelkach o pojemności 0,33 litra. Oblicz, jaka jest wartość tego towaru, jeśli cena jednej butelki wynosi 89 groszy. Wynik podaj w złotych.

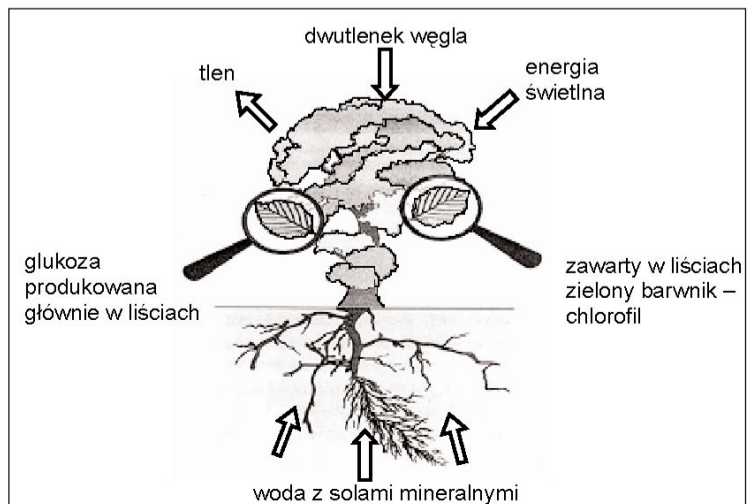
Zapisz wszystkie obliczenia:
Odpowiedź: .....

25. Napisz opowiadanie o zdarzeniu, prawdziwym lub zmyślnym, które miało miejsce latem, w słoneczny dzień. Postaraj się, żeby Twoja wypowiedź była barwna i interesująca.

Napisz pracę zajmującą przynajmniej połowę wyznaczonego miejsca.

RYСУNEK DO ZADANIA 22

RYСУNEK DO ZADANIA 21

ODPOWIEDZI

1. Za konsekwentne użycie albo czasu-wzdarzeniu, które miało miejsce w słoneczny dzień) -1 punkt

2. Zredagowanie opowiadania

23. 23. 1 punkt

22. 22. 1 punkt

21. 21. 1 punkt

20. 20. 1 punkt

19. 19. 1 punkt

18. 18. 1 punkt

17. 17. 1 punkt

16. 16. 1 punkt

15. 15. 1 punkt

14. 14. 1 punkt

13. 13. 1 punkt

12. 12. 1 punkt

11. 11. 1 punkt

10. 10. 1 punkt

9. 9. 1 punkt

8. 8. 1 punkt

7. 7. 1 punkt

6. 6. 1 punkt

5. 5. 1 punkt

4. 4. 1 punkt

3. 3. 1 punkt

2. 2. 1 punkt

1. 1. 1 punkt